OBSAH

ÚVOD 9

1/ VÝCHODISKA A VÝZVY PŘECHODU MEZI MATEŘSKOU A ZÁKLADNÍ ŠKOLOU 11

1.1 Specifika českého vzdělávacího systému v kontextu předškolního vzdělávání 12

1.2 Návaznost předškolního a primárního vzdělávání ve strategických a kurikulárních dokumentech 13

2/ ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNÉHO PROSTŘEDÍ JAKO PODMÍNKA PŘECHODU DÍTĚTE DO 1. TŘÍDY A JEHO OSOBNOSTNÍHO A VZDĚLÁVACÍHO ROZVOJE 17

2.1 Připravenost dítěte jako přetrvávající hlavní očekávání školy 18

2.2 Školní připravenost jako výsledek vnímavé pedagogické praxe 20

2.3 Přechod jako propast 23

3/ PROBLEMATIKA DIAGNOSTIKOVÁNÍ ŠKOLNÍ PŘIPRAVENOSTI 27

3.1 Portfolio dítěte jako prostředek při přechodu dítěte z mateřské školy do základní školy 29

4/ SPOLUPRÁCE MATEŘSKÉ A ZÁKLADNÍ ŠKOLY 35

4.1 Institucionální úroveň spolupráce 35

4.2 Zahraniční inspirace 38

4.3 Přechod z MŠ do ZŠ pohledem učitelů a studujících učitelství 39

5/ STRATEGIE VÝZKUMU 43

5.1 Výzkumný postup 1. fáze výzkumu 45

Participanti 1. fáze výzkumu 45

Analýza dat z interview 47

5.2 Výzkumný postup 2. fáze výzkumu 47

Tvorba výzkumného nástroje s využitím Q metodologie 47

Postup sběru dat 48

Participanti 2. fáze výzkumu 49

5.3 Analýza dat z Q metodologie 51

Etika výzkumu 64

Limity výzkumu 64

6/ VÝSLEDKY ANALÝZY ROZHOVORŮ S UČITELI A ŘEDITELI MŠ A ZŠ 65

Diktát školy 66

Model (ne) spolupráce mezi institucemi 68

Školní (ne)připravenost dítěte 70

Dítě až na posledním místě? 71

7/ VÝSLEDKY Q METODOLOGIE 75

7.1 Popis dendrogramů shlukové analýzy 79

7.2 Výsledky analýzy výroků se statisticky potvrzenou významností v jednotlivých skupinách 86

Studující učitelství pro mateřské školy a studující učitelství pro 1. stupeň ZŠ 86

Učitelé mateřských škol a učitelé základních škol 88
Všichni učitelé a všichni studující 88
7.3 Výsledky analýzy dat ve vztahu k demografickým údajům učitelů MŠ a ZŠ 90
Výsledky týkající se dosaženého vzdělání učitelů MŠ 91
Výsledky týkající se právní subjektivity školy 93
Výsledky týkající se spolupráce se spádovou školou 94
Výsledky týkající se účasti učitelů na zápisu do 1. ročníku ZŠ 95
Výsledky týkající se délky praxe učitelů mateřských i základních škol 97
7.4 Shrnutí výsledků 98

8/ PARADIGMA NEPŘIPRAVENÉHO DÍTĚTE ANEB PROČ VLASTNĚ POŘÁD ŘEŠÍME TEN PŘECHOD? 101
Pseudospolupráce aneb kdo za to může? 103
Potenciál ukrytý v diagnostickém portfoliu dítěte 106
Světlo v tunelu legislativních výzev 107
Jaké systémové výzvy mohou formovat budoucnost přechodu dítěte z mateřské školy do základní školy? 108
Co ještě potřebujeme kromě legislativních a kurikulárních změn? 110
Na závěr 111

SEZNAM ZDROJŮ 113

PŘÍLOHY 125
Příloha 1: Sada výroků 125
Příloha 2: Mřížka pro umisťování výroků 128
Příloha 3: Test normality 129
Příloha 4: Výsledky analýzy hlavních komponent (PCA) 130

SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ 131

SEZNAM PŘÍLOH 133

SEZNAM ZKRATEK 135

RESUMÉ 137

RESUMÉ 139

O AUTORECH 141

Poznámka:
V publikaci jsou používány pojmy učitel, ředitel a studující jako pedagogické kategorie a označení profesních skupin v podobě generického maskulina s respektem k rovnosti pohlaví.